

Ano, mohla by se bez obav vrátit. A přece nemůže.

Doma manžela všichni zradili. Říká si, že kdyby se mezi ně vrátila, zradila by ho i ona.

Když ho přerazovali na čím dál horší místo a nakonec vyhodili z práce, nikdo se ho nezastal. Ani jeho přátelé. Tamina ovšem ví, že byli v hloubi duše při něm a že mlčeli jen ze strachu. Ale právě proto, že byli při něm, styděli se o to víc za svůj strach, a když ho potkali na ulici, tvářili se, že ho nevidí. Oba manželé se začali z útlocitnosti sami vyhýbat lidem, aby v nich neprobouzeli stud. Brzy se cítili jak dva malomocní. Když utekli z Čech, bývalí kolegové podepsali veřejné prohlášení, v němž manžela pomluvili a odsoudili. Udělali to jistě jen proto, aby nepřišli o místo, jako o ně přišel před tím Taminin muž. Ale udělali to. Vyhloubili tak mezi sebou a oběma exulanty propast, přes kterou Tamina už nikdy nebude ochotna skočit zpátky.

Když se první noc po útěku probudili v malém alpském hotelu a uvědomili si, že jsou sami, vytrženi ze světa, v němž se odehrával celý jejich dosavadní život, pocítila osvobození a úlevu. Bylo to v horách a oni v nich byli nádherně sami. Kolem nich bylo neuvěřitelné ticho. Tamina ho vnímala jako nenadálý dar a napadlo ji, že manžel odešel z Čech, aby unikl pronásledování a ona proto, aby našla ticho; ticho pro manžela a pro sebe; ticho pro lásku.

Když manžel zemřel, zachvátil ji náhlý stesk po vlasti, v níž deset let jejich života zanechalo všude své otisky. V náhlém sentimentálním hnutí rozeslala smuteční oznámení desítky známých. Nedostala jedinou odpověď.

O měsíc později za zbytek našetřených peněz odjela k moři. Oblékla se do plavek a snědla tubu utišujících prášků. Pak plavala daleko do moře. Myslila, že prášky způsobí hlubokou únavu a že se utopí. Ale chladná voda

a sportovní pohyby (byla vždy vynikající plavkyní) jí nedaly spát a prášky byly zřejmě slabší, než předpokládala.

Vrátila se na břeh, šla do pokoje a spala dvacet hodin. Když se probudila, byl v ní klid a mír. Byla rozhodnuta žít v tichu a pro ticho.

### 13.

Modrostříbrné světlo Bibina televizoru osvětlovalo přítomné: Taminu, Žuzu, Bibi i jejího manžela Dedé, který byl obchodním cestujícím a vrátil se včera po čtyřech dnech nepřítomnosti. V místnosti bylo cítit slabý pach moče a na obrazovce byla velká, kulatá, stará, plešatá hlava, které neviditelný redaktor adresoval právě provokativní otázku:

“Dočetli jsme se ve vašich pamětech několik šokujících erotických doznání.”

Byl to pravidelný pořad, v němž populární redaktor zval k rozhovoru několik autorů, jimž v minulém týdnu vyšla kniha.

Velká holá hlava se samolibě usmívala: “Ó ne! Nic šokujícího! Jen zcela exaktní výpočet! Počítejte se mnou. Můj erotický život započal v patnácti letech.” Kulatá stará hlava se rozhlédla pyšně kolem sebe: “Ano, v patnácti letech. Dnes je mi pětadesát. Mám tedy za sebou padesát let erotického života. Mohu předpokládat - a to je velmi střízlivý odhad - že jsem se miloval v průměru dvakrát týdně. To znamená stokrát za rok, což je pět tisíckrát za život. Počítejte dál. Jestliže orgasmus trvá pět vteřin, mám za sebou dvacet pět tisíc vteřin orgasmu. To je dohromady šest hodin padesát šest minut orgasmu. To není špatné, co?”

Všichni v místnosti vážně kývali hlavami a Tamina si představila holohlavého starce, jak zažívá nepřetržitý

orgasmus, jak se svíjí, chytá za srdce, jak mu po čtvrt hodině vypadáva z úst umělý chrup a po dalších pěti minutách klesá mrtev. Vyprskla ve smích.

"Co se směješ," napomenula ji Bibi. "To není tak špatná bilance! Šest hodin padesát šest minut orgasmu."

Žužu řekla: "Mnoho let jsem vůbec nevěděla, co je to mít orgasmus. Ale teď už mám několik let orgasmus docela pravidelně."

Všichni mluvili o Žužině orgasmu, zatímco na obrazovce se rozhořčovala jiná tvář.

"Proč se tak zlobíš?" zeptal se Dedé.

Spisovatel na obrazovce říkal: "To je velmi důležité. Velmi důležité. Vysvětluji to ve své knize."

"Co je velmi důležité?" ptala se Bibi.

"Že strávil své dětství ve vesnici Ruru," vysvětlila Tamina.

Muž, jenž strávil dětství ve vesnici Ruru, měl dlouhý nos, který ho tížil jako závaží, takže se jeho hlava skláněla čím dál níž a chvílemi se zdálo, že vypadne obrazovkou do pokoje. Tvář zatížená nosem byla nesmírně rozrušená, když říkala:

"Vysvětluji to ve své knize. Celá moje tvorba je spjata s prostou vesnicí Ruru, a kdo to nechápe, nemůže vůbec rozumět mému dílu. Dokonce i své první verše jsem psal právě tam. Ano. Považuju to za velmi důležité."

"Jsou muži," řekla Žužu, "s nimiž nemám nikdy orgasmus."

"Nezapomínejte," řekl spisovatel a jeho tvář byla čím dál rozrušenější, "že právě v Ruru jsem jel poprvé na jízdním kole. Ano, píšu o tom podrobně ve své knize. A vy víte všichni, co znamená v mém díle jízdní kolo. Je to symbol. Jízdní kolo je pro mne první krok lidstva z patriarchálního světa do světa civilizace. První flirt s civilizací. Flirt panny před prvním polibkem. Ještě panenství, a už hřích."

"To je pravda," řekla Žužu. "Moje kolegyně Tanaka měla svůj první orgasmus jako panna při jízdě na kole."

Všichni se rozhovořili o Tanakině orgasmu a Tamina řekla Bibi: "Můžu si od tebe zatelefonovat?"

14.

Ve vedlejší místnosti byl pach moče silnější. Spala tam Bibina dcerka.

"Já vím, že spolu nemluvíte," šeptala Tamina, "ale já to z ní jinak nedostanu. Jediná možnost je, že tam pojeď a vezmeš to od ní. Když nenajde klíček, donutíš ji, aby vylomila zásuvku. Jsou to moje věci. Dopisy a tak. Mám na ně právo."

"Tamino, nenuť mně, abych s ní mluvil!"

"Tati, přemož se a udělej to pro mne. Ona se tě bojí a netroufne si ti to odmítnout."

"Víš co, jestli přijedou tví známí do Prahy, dám jim pro tebe kožich. To je důležitější než staré dopisy."

"Ale já nestojím o kožich. Stojím o ten balíček!"

"Mluv nahlas! Neslyším tě!" říkal otec, ale jeho dcera mluvila úmyslně šeptem, protože nechtěla, aby Bibi slyšela její české věty, které by rázem prozradily, že volá do ciziny a že majitel telefonu bude každou vteřinu hovoru draze platit.

"Že stojím o ten balíček a ne o kožich!" opakovala.

"Ty stojíš vždycky o blbosti."

"Tati, ten telefon je hrozně drahý. Prosím tě, opravdu bys za ní nezajel?"

Rozhovor byl obtížný. Otec ji každou chvíli prosil, aby ještě jednou opakovala, co řekla, a tvrdošjně odmítal jet za tchyní. Nakonec řekl:

"Zavolej bratrovi! Ať za ní zajede on. Může mi ten balíček přivést."

“Ale bratr ji vůbec nezná!”

“To je právě výhoda,” smál se otec. “Jinak by za ní nikdy nejel.”

Tamina rychle uvažovala. Není to tak špatný nápad poslat za tchyní bratra, který je energický a panovačný. Ale Tamině se mu nechce volat. Od té doby, co je v cizině, nevyměnili spolu jediný dopis. Bratr měl výborně placené místo a uchoval si ho jen díky tomu, že se sestrou emigrantkou přerušil veškeré styky.

“Tati, já mu volat nemůžu. Nemohl bys mu to vysvětlit ty sám? Prosím tě, tati!”

15.

Táta byl maličký a neduživý a když se kdysi vodíval s Taminou po ulici, tvářil se pyšně, jako by celému světu předváděl pomník jedné heroické noci, kdy ji tvořil. Zetě neměl nikdy rád a vedl proti němu ustavičnou válku. Když před chvílí Tamině navrhoval, že jí pošle kožich (zbyl mu jistě po nějaké mrtvé příbuzné), nepohnula ho k tomu starost o dceřino zdraví, ale jeho staré soupeřství. Chtěl, aby dala přednost otci (kožichu) před manželem (balíčkem písemností).

Taminu děsilo, že osud jejího balíčku je v nepřátelských rukou otce a tchyně. Představovala si čím dál častěji, že její zápisníky jsou čteny cizíma očima, a napadalo ji, že cizí pohledy jsou jak déšť, který smazává nápisy na zdi. Anebo jako světlo, které dopadne předčasně na fotografický papír ve vyvolávací lázni, takže znehodnotí obraz.

Uvědomila si, že hodnota i smysl jejích písemných památek tkví v tom, že jsou určeny *jen jí*. Ve chvíli, kdy ztratí tuto vlastnost, zpřetrhá se intimní pouto, které ji k nim víže, a ona je už nebude s to číst svýma očima,

110

nýbrž jen zrakem publika, které se seznamuje s cizím dokumentem. I ten, kdo je psal, stane se pak pro ni cizí b. tostí. Nápadná podobnost, která přesto zůstane mezi a autorem zápisů, bude na ni působit jako parodie a v. směch. Ne, nemohla by už sama nikdy číst své zápis přčtené cizíma očima!

Zmocnila se jí tedy netrpělivost a toužila mít ty zápi níky a dopisy u sebe co nejrychleji, dokud obraz miní losti, který je v nich zachycen, není ještě zničen.

16.

V hospodě se objevila Bibi a přisedla si k barovému pultu: “Ahoj Tamino. Dej mi whisky.”

Bibi si dávala většinou kávu a jen výjimečně port. Žá dost o whisky svědčila, že je v mimořádném rozpoložen

“Jak pokračuje psaní?” zeptala se Tamina, nalévají do sklenky alkohol.

“Potřebovalo by to lepší náladu,” řekla Bibi. Vypil whisky jedním douškem a poručila si další.

Do hospody přišlo několik jiných hostů. Tamina se jic všech zeptala, co chtějí, vrátila se k pultu, nalila přítelky ni druhou whisky a šla pak obsloužit zákazníky. Když s vrátila, Bibi jí řekla:

“Dedého už nemohu ani cítit. Když se vrátí z cest, lež celé dva dny v posteli. Dva dny se nepřevlékne z pyžama. Snesla bys to? A nejhorší je, když chce šoustat. Nemůž pochopit, že mě šoustání vůbec, ale vůbec nebaví. Mu sím to s ním skončit. Pořád připravuje své blbě prázdniny. Leží v pyžamu v posteli a má v ruce atlas. Nejdří chtěl do Prahy. To ho už omrzelo. Objevil nějakou knihu o Irsku a chce za každou cenu do Irska.”

“Tak vy pojedete na prázdniny do Irska?” zeptala s Tamina se sevřeným hrdlem.

11

"Mj? Mj? nepojedeme nikam. Já zůstanu tady a budu psát. Nikam mne nedostane. Dedého nepotřebuju. Vůbec se o mne nezajímá. Píšu, a představ si, že se ještě vůbec nezeptal, co píšu. Pochopila jsem, že si už nemáme co říct."

Tamina se chtěla zeptat: Tak ty tedy nepojedeš do Čech? Ale měla sevřené hrdlo a nemohla mluvit.

V té chvíli vešla do hospody Japonka Žuzu a vyskočila si na barovou židličku vedle Bibi. Řekla: "Dovedly byste souložit na veřejnosti?"

"Jak to myslíš?" zeptala se Bibi.

"Třeba tady v hospodě na zemi, přede všemi. Nebo v kině při představení."

"Ticho," křikla Bibi směrem dolů, kde u nohou její stoličky hlučelo dítě. Pak řekla: "Proč by ne? Není na tom přece nic nepřírozeného. Proč bych se měla stydět za něco, co je přirozené?"

Tamina se znovu odhodlávala k otázce, zda Bibi pojede do Čech. Ale uvědomila si, že otázka je zbytečná. Bylo to až příliš jasné. Bibi do Čech nepojede.

Z kuchyně vešla do místnosti paní hospodská a usmívala se na Bibi: "Jak se máte?" Podávala jí ruku.

"Potřebovalo by to revoluci," řekla Bibi. "Něco by se mělo stát! Něco by se už konečně mělo stát!"

V noci se Tamině zdálo o pštrosích. Stáli u plotu a mluvili na ni jeden přes druhého. Měla z nich hrůzu. Nemohla se pohnout z místa, jen pozorovala jak hypnotizována jejich němé zobáky. Držela ústa křečovitě sevřena. Měla v nich totiž zlatý prsten a měla o něj strach.

17.

Proč si ji představuju, že měla v ústech zlatý prsten? Nemohu za to, představuju si ji tak. A najednou se mi vybavuje věta: *tichý, jasný, kovový tón; jako když zlatý prsten padne do stříbrné pánve.*

Když byl Thomas Mann ještě velice mlád, napsal naivně úchvatnou povídku o smrti: v té povídce je smrt krásná, jako je krásná pro všechny, kteří o ní sní, když jsou velmi mladí a smrt je ještě neskutečná a čarovná jak modravý hlas dalek.

Mladý muž smrtelně nemocný nastoupí do vlaku, vystoupí pak na neznámém nádraží, jde do města, jehož jméno nezná a v jakémsi domě u staré ženy, jejíž čelo je pokryto lišejem, si najme pokoj. Ne, nechci vyprávět, co se dělo dál v tom pronajatém bytě, chci jen připomenout jednu nepatrnou událost: když ten mladý nemocný muž šel pokojem, *zdálo se mu, že mezi zvučením svých kroků slyší vedle, v těch druhých místnostech, jakýsi zvuk, tichý, jasný, kovový tón; ale možná, že se mu to jen zdálo. Jako když zlatý prsten padne do stříbrné pánve, pomyslí si...*

Ta malá akustická událost nemá v povídce žádné pokračování ani vysvětlení. Z hlediska pouhého děje by mohla být bez následků vypuštěna. Ten zvuk se prostě udál; pro nic za nic; jen tak.

Myslím si, že Thomas Mann nechal zaznít ten *tichý, jasný, kovový tón*, aby vzniklo ticho. Potřeboval je, aby bylo slyšet krásu (protože smrt, o níž vyprávěl byla *smrt-krásou*) a krásu, aby byla vnímatelná, potřebuje určitou minimální míru ticha (jejímž měřidlem je právě zvuk zlatého prstenu spadlého do stříbrné mísy).

(Ano, já vím, vy nevíte, o čem mluvím, protože krásu

už dávno zanikla. Zmizela pod hladinou hluku - hluku slov, hluku aut, hluku hudby, hluku písmen -, v němž nepřetržitě žijeme. Je utopena jako Atlantida. Zůstalo po ní jen slovo, jehož smysl je rok od roku méně srozumitelný.)

Poprvé uslyšela Tamina to ticho (vzácné jak úlomek mramorové sochy z potopené Atlantidy), když se probudila po útěku z Čech v alpském hotelu obklopeném lesy. Podruhé ho uslyšela, když plavala v moři s žaludkem plným prášků, které jí místo smrti přinesly nečekaný mír. To ticho chce chránit svým tělem a ve svém těle. Proto ji vidím v jejím snu, jak stojí proti drátěnému plotu a v křečovitě sevřených ústech má zlatý prsten.

Proti ní je šest dlouhých krků s maličkými hlavičkami a plochými zobáky, které se neslyšně otvírají a zavírají. Nerozumí jim. Neví, zda jí vyhrožují, varují, nabádají či prosí. A protože nic neví, cítí nesmírnou úzkost. Má strach o zlatý prsten (tu ladičku ticha) a křečovitě ho chrání v ústech.

Tamina se nikdy nedoví, co jí přišli říci. Ale já to vím. Nepřišli ji varovat, napomínat, ani vyhrožovat. Vůbec se o ni nezajímají. Přišli jí vyprávět každý sám o sobě. Jak žral, jak spal, jak utíkal k plotu a co za ním viděl. Že strávil své důležité dětství v důležité vesnici Ruru. Že jeho důležitý orgasmus trval šest hodin. Že viděl za plotem babku, která měla na hlavě uvázaný šátek. Že plaval, onemocněl a pak se uzdravil. Že když byl mladý, jel na kole, a dnes že sežral pytel trávy. Všichni stojí před Taminou a jeden přes druhého jí vyprávějí, bojovně, naléhavě a agresivně, protože na světě není nic důležitějšího než to, co jí chtějí říct.

O několik dnů později se v hospůdce objevil Banaka. Byl úplně opilý, posadil se na stoličku u baru, dvakrát s ní spadl, dvakrát na ni znovu vylezl, poručil si calvados a pak si položil hlavu na stůl. Tamina si všimla, že pláče.

“Co je vám, pane Banako?” ptala se ho.

Banaka se na ni podíval usazeným pohledem a ukázal si prstem na hrud: “Já nejsem, rozumíte! Já nejsem! Já neexistuji!”

Pak odešel na záchod a ze záchodu přímo na ulici, aniž zaplatil.

Tamina to vyprávěla Hugovi a ten jí na vysvětlenou ukázal stránku z novin, kde bylo několik recenzí o knihách a také zpráva o Banakově výboru, sestávající z pouhých čtyř rádků výsměchu.

Příhoda s Banakou, který si ukazoval na hrud a plakal, že neexistuje, mi připomíná verš z Goethova Západovýchodního divánu: *Žije člověk, když druzí žijí?* V Goethově otázce se skrývá tajemství veškerého spisovatelství: Psaním knih se člověk proměňuje ve vesmír (však se také mluví o universu Balzacově, universu Čechovově, universu Kafkově) a vlastností vesmíru je právě to, že je jediný. Existence jiného vesmíru ho tedy ohrožuje v samé podstatě.

Dva ševci, nemají-li zrovna krám na stejné ulici, mohou spolu žít v nádherné harmonii. Jakmile však začnou psát knihu o údělu ševce, překáží jeden druhému a ptají se: *Žije švec, když druzí ševci žijí?*

Tamině se zdá, že jediný cizí pohled je s to zničit cenu jejích intimních deníků, a Goethe má pocit, že jeden pohled jednoho jediného člověka, který nespočine na jeho rádcích, uvádí v pochybnost samu existenci Goetha.

Rozdíl mezi Taminou a Goethem je rozdíl mezi člověkem a spisovatelem.

Ten, kdo píše knihy, je buď všechno (jediný vesmír pro sebe i pro všechny jiné), anebo nic. A protože všechno nebude nikdy dáno žádnému člověku, jsme my všichni, co píšeme knihy, *ničím*. Jsme zneuznaní, žárliví, zranění a přejeme tomu druhému smrt. V tom jsme si všichni rovni: Banaka, Bibi, já i Goethe.

Nezadržitelný růst masové grafománie mezi politiky, taxikáři, rodičkami, milenkami, vrahy, zloději, prostitutkami, prefekty, lékaři i pacienti mi dokazuje, že každý člověk bez výjimky si nosí v sobě spisovatele jako svou možnost, takže lidstvo by právem mohlo vtrhnout do ulic a křičet: My všichni jsme spisovatelé!

Každý totiž trpí tím, že zanikne neslyšen a nepostřehnut v lhostejném vesmíru a chce se proto včas sám proměnit ve vesmír slov.

Až se jednou (a bude to brzy) probudí spisovatel ve všech lidech, budou to dny obecné hluchoty a nesrozumění.

19.

Už jí zůstává Hugo jako jediná naděje. Pozval ji na večeři a ona tentokrát s pozváním velice ráda souhlasí.

Hugo sedí u stolu proti ní a myslí na jedinou věc: Tamina mu stále uniká. Je před ní nejistý a není s to na ni zaútočit přímo. A protože trpí tím, že si netroufá na cíl tak skromný a určitý, cítí v sobě o to větší touhu dobýt svět, tu nekonečnost neurčitého, tu neurčitost nekonečného. Vytahuje z kapsy časopis, rozvírá ho a podává jí ho. Na rozevřené stránce je dlouhý článek podepsaný jeho jménem.

Dá se pak do dlouhého proslovu. Mluví o časopise,

116

kteřý jí podal: ano, čte ho dosud málo lidí za hranicemi jejich města, ale je to přitom dobrá teoretická revue, lidé, kteří ji dělají, jsou odvážní a budou jednou mnoho znamenat. Hugo mluví a mluví a jeho slova chtějí být metaforou erotické agresivity, přehlídkou jeho síly. Je v nich kouzelná pohotovost abstraktního, které přispěchalo nahradit nezvládnutelnost konkrétního.

A Tamina se dívá na Huga a přemalovává jeho tvář. Z těch duchovních cvičení se stal již zvyk. Neumí se dívat jinak na muže. Stojí jí to úsilí, veškerá představitost je mobilizována, ale pak hnědé Hugovy oči opravdu mění barvu a jsou náhle modré. Tamina se na něho upřeně dívá, protože nemá-li se modrá barva rozplynout, musí jí v jeho očích držet vši silou pohledu.

Ten pohled Huga zneklidňuje a on o to víc mluví a mluví, jeho oči jsou krásně modré a jeho čelo se po stranách mírně protahuje, takže z jeho vlasů vpředu zůstává jen úzký trojúhelník mířící špicí dolů.

“Vždycky jsem svou kritiku zaměřoval jen na náš západní svět. Ale nespravedlnost, která u nás vládne, mohla by nás svést k falešné shovívavosti k jiným zemím. Díky vám, ano, díky vám, Tamino, jsem pochopil, že problém moci je všude stejný, u vás i u nás, na Západě i na Východě. Nesmí nám jít o to, nahradit jeden druh moci jiným, ale popírat sám *princip* moci a popírat ho všude.”

Hugo se naklání k Tamině přes stůl a ona cítí z jeho úst kyselý pach, který ji vyruší v duchovním cvičení, takže nad Hugovým čelem jsou zase husté nízko rostlé vlasy. A Hugo jí opakuje, že to všechno si uvědomil jen díky jí.

“Jak to?” přeruší ho Tamina: “My jsme přece o tom spolu nikdy nemluvili!”

V Hugově tváři je už jen jedno modré oko a i to zvolna hnědne.

117

“Nepotřeboval jsem, abyste mi něco říkala, Tamino. Stačí, že jsem na vás hodně myslel.”

Číšník se nad ně naklonil a kladl před ně talíře s předkrmem.

“Přečtu si to doma,” řekla Tamina a vsunula časopis do kabelky. Pak řekla: “Bibi do Prahy nepojede.”

“Věděl jsem to,” řekl Hugo a dodal: “Nebojte se, Tamino. Slíbil jsem vám to. Zajedu vám tam sám.”

20.

“Mám pro tebe dobrou zprávu. Mluvil jsem s tvým bratrem. Pojede za tchyní tuto sobotu.”

“Opravdu?! A vysvětlil jsi mu všechno? Řekl jsi mu, že když tchyně nenajde klíč, musí prostě vylomit zámek?”

Tamina položila sluchátko a byla jak v opojení.

“Dobrá zpráva?” ptal se Hugo.

“Ano,” přikývla.

Měla v uších tátův hlas, veselý a rozhodný, a říkala si, že mu křivdila.

Hugo vstal a přistoupil k baru. Vytáhl odtud dvě sklenky a naléval do nich whisky:

“Telefonujte si, ode mne, Tamino, kdy chcete a jak chcete. Já vám můžu opakovat, co jsem vám už řekl. Je mi s vámi dobře, i když vím, že se mnou nikdy nebudete spát.”

Donutil se říci *vím, že se mnou nikdy nebudete spát* jen, aby si dokázal, že je s to vyslovit té nepřístupné ženě do očí jistá slova (byť v opatrné negativní formě), a připadal si téměř opovážlivý.

Tamina vstala a šla k Hugovi, aby si vzala z jeho rukou sklenku. Myslela na bratra: odmlčeli se sobě, ale přesto se mají rádi a jsou ochotni si pomoci.

“Ať se vám všechno vydaří!” řekl Hugo a vypil obsah sklenky.

118

Také Tamina vypila svou whisky a odložila sklenku na stůl. Chtěla si pak sednout, ale než to stačila udělat, Hugo ji objal.

Nebránila se, jen odvrátila hlavu. Ústa se jí zkrivila a čelo pokrylo vráskami.

Objal ji, ani nevěděl jak. V první chvíli se toho sám lekl a kdyby ho Tamina odstrčila, byl by od ní plaše odstoupil a málem se jí omluvil. Ale Tamina ho neodstrčila a její zkrivená tvář a odvrácená hlava ho nesmírně vzrušily. Těch několik žen, které až dosud poznal, nereagovaly nikdy nijak výrazně na jeho doteky. Pokud byly rozhodnuty se s ním milovat, svlékly se a docela klidně, téměř s jakousi lhostejností, čekaly co s nimi udělá. Zkrivení Tamininy tváře dalo jejich objetí významnost, o níž se mu dosud ani nesnilo. Zuřivě ji objímal a snažil se s ní strhat šaty.

Ale proč se Tamina nebrání?

Myslela na tu situaci v obavách už tři roky. Už tři roky žije pod jejím hypnotickým pohledem. A ta situace přišla přesně taková, jakou si ji představovala. Proto se nebránila. Přijala ji, jako se přijímá neodvratné.

Jen hlavu odvracela. Ale nepomohlo to. Manželův obraz byl tu, a tak jak se její tvář otáčela, tak se i on posouval pokojem. Byl to velký obraz groteskně velikého manžela, manžela v nadživotní velikosti, ano, přesně tak, jak si to už tři roky představovala.

A pak už byla docela nahá a Hugo, vzrušen jejím domnělým vzrušením, byl najednou ohromen, když zjistil, že Taminino lůno je suché.

119

Jednou jí dělali malý operační zákrok bez uspání a ona se přinutila, aby si přitom opakovala nepravdělná anglická slovesa. Snažila se nyní chovat podobně a soustředila myšlenky na své zápisníky. Myslela na to, že budou brzy v bezpečí u otce a že ten hodný chlapec Hugo jí je přiveze. Ten hodný Hugo se už na ní chvíli divoce pohyboval a ona si teď všimla, že se přitom podivně vztyčuje na rukou a vytáčí boky na různé strany. Pochopila, že je nespokojen s jejími reakcemi, že mu připadá málo vzrušená a snaží se proto do ní vnikat pod různými úhly, aby někde v jejích hloubkách našel tajemný bod citlivosti, který se před ním schovával.

Nechtěla vidět jeho pracné úsilí a odklonila hlavu. Snažila se ukázat myšlenky a znovu je zaměřit ke svým zápisníkům. Donutila se opakovat si v duchu pořadí jejich prázdnin, tak jak se jí ho podařilo zatím neúplně rekonstruovat: první prázdniny u malého českého rybníka; pak Jugoslávie, znovu malý český rybník a jedny české lázně, ale pořadí těch prázdnin je nejasné. V roce 1964 byli v Tatrách a další rok v Bulharsku, pak se stopa ztrácí. V roce 1968 zůstali celé prázdniny v Praze, další rok jeli do lázní a pak už byla emigrace a poslední prázdniny v Itálii.

Hugo z ní teď vystoupil a snažil se převrátit její tělo. Pochopila, že chce, aby stála na čtyřech. Uvědomovala si v té chvíli, že je Hugo mladší a styděla se. Snažila se však umrtvit v sobě všechny pocity a poslechnout ho s naprostou lhostejností. Pak cítila tvrdé nárazy jeho těla na svém zadku. Pochopila, že jí chce ohromit svou vytrvalostí a silou, že bojuje jakýsi rozhodující zápas, že skládá maturitu, během které má prokázat, že jí přemůže a že je jí hoden.

Nevěděla, že ji Hugo nevidí. Letmý pohled na Tamini-  
nu zádnicí (na otevřené oko její dospělé a krásné zadnice, oko, které se na něho nelitostně dívalo) ho totiž před chvílí tak vzrušilo, že okamžitě zavřel oči, zpomalil pohyby a začal zhluboka dýchat. I on se teď snažil myslit úporně na něco jiného (to bylo to jediné, v čem se podobali jeden druhému), jen aby ji vydržel ještě chvíli milovat.

A ona viděla proti sobě na bílé stěně Hugova šatníku velikou tvář svého manžela, a tak rychle zavřela oči a v duchu si opakovala pořadí prázdnin, jako by to byla nepravdělná slovesa: nejdřív prázdniny u rybníka; pak Jugoslávie, rybník, lázně anebo lázně, Jugoslávie, rybník; pak Tatry, pak Bulharsko, pak se stopa ztrácí; pak Praha, lázně, nakonec Itálie.

Hugův hlasitý dech ji vyrušil ze vzpomínání. Otevřela oči a na bílém šatníku viděla manželovu tvář.

Také Hugo otevřel náhle oči. Uviděl oko Tamininy zadnice a rozkoš jím projela jak blesk.

## 22.

Když bratr navštívil Tamininu tchyni, nemusil páčit zásuvku. Byla nezamčena a bylo v ní všech jedenáct zápisníků. Nebyly v žádném balíčku, nýbrž jen volně naskládány. Také dopisy byly v zásuvce jen naházeny, takže tam tvořily neforemnou kupu papírů. Bratr je i se zápisníky natlačil do kufříku a odejel s tím za otcem.

Tamina prosila otce v telefonu, aby zas všechno pečlivě zabalil a přelepil, a hlavně aby on ani bratr nic nečetli.

Ujistil ji téměř uraženě, že by je ani ve snu nenapadlo napodobovat tchyni a číst něco, co se jich netýká. Ale já vím (a Tamina to ví též), že jsou pohledy, které si žádný člověk neodpustí; třeba na automobilové neštěstí, anebo na cizí milostný dopis.



Intimní písemnosti byly tedy konečně uloženy u otce. Ale stojí o ně Tamina ještě? Což si stokrát neřekla, že cizí pohledy jsou děš, který smazává nápisy?

Ne, mýlila se. Touží po nich ještě víc než dříve, jsou jí ještě dražší. Jsou to zápisky popleněné a znásilněné, stejně jako ona je popleněná a znečištěná, mají tedy, ona i její památky, stejný, sesterský úděl. Má je ještě raději.

Cítí se však potupena.

Kdysi velice dávno, když byla asi sedmileté dítě, strýc ji překvapil v ložnici nahou. Strašně se styděla a její stud se proměnil ve vzdor. Složila sama sobě slavnostní dětskou přísahu, že se na něho v životě nepodívá. Mohli ji napomínat, nadávat, vysmívat se jí, nikdy ke strýci, který k nim často chodil na návštěvu, nezvedla oči.

Octla se teď v podobné situaci. Byla otcí i bratrovi vděčná, ale nechtěla je už vidět. Věděla víc než kdykoli předtím, že se k nim už nikdy nevrátí.

23.

Nečekaný sexuální úspěch přinesl Hugovi stejně nečekané zklamání. Přesto že jí směl kdykoli milovat (těžko mu mohla odpírat, co mu už jednou povolila), cítil, že se mu nepodařilo ji upoutat ani oslnit. Ó jak může být nahé tělo pod jeho tělem tak lhostejné, tak nedosažené, tak vzdálené, tak cizí! Chtěl jí přece učinit částí svého vnitřního světa, toho velkolepého vesmíru sestrojeného z jeho krve a jeho myšlenek!

Sedí proti ní v kavárně a říká: "Chci napsat knihu, Tamino, knihu o lásce, ano, o sobě a o tobě, o nás dvou, náš nejintimnější deník, deník našich dvou těl, anó, chci tam rozmetat všechny zábrany a říci o sobě všechno, všechno, co jsem a co myslím, a bude to zároveň politická kniha, politická kniha o lásce a milostná kniha o politice..."

122

Tamina se dívá na Huga a on najednou nesnáší její pohled a ztrácí nit řeči. Chtěl ji pojmout do vesmíru své krve a svých myšlenek, ale ona je perfektně uzamčena ve svém vlastním světě, takže jeho slova, nesdílena, stávají se v jeho ústech čím dál těžší a jejich tok pomalejší:

"...milostná kniha o politice, ano, protože svět musí být stvořen na míru člověka, na naši míru, na míru našich těl, tvého těla, Tamino, mého těla, ano, aby se člověk už mohl jednou jinak líbat a jinak milovat..."

Slova jsou čím dál těžší, jsou jako veliká sousta tuhého nerozžvýkaného masa. Hugo zmlkl. Tamina byla krásná a on k ní pocítil nenávisť. Zdálo se mu, že zneužívá svého osudu. Postavila se na svou minulost emigrantky a vdovy jako na mrakodrap falešné pýchy, s níž se na všechny dívá dolů. A Hugo myslí žárlivě na svoji vlastní věž, kterou se snaží vztyčit naproti jejímu mrakodrapu a kterou ona odmítá vidět: věž vystavenou z publikovaného článku a z připravované knihy o jejich lásce.

Potom Tamina řekla: "Kdy pojedíš do Prahy?"

A Huga napadlo, že ho nikdy nemilovala a že s ním byla jen proto, že potřebuje, aby někdo zajel do Prahy. Naplnila ho neodolatelná touha se jí za to mstít:

"Tamino," říká, "myslil jsem, že se sama dovtipíš. Četla jsi přece můj článek!"

"Četla," říká Tamina.

Nevěří jí. A jestli ho četla, nezajímal ji. Nikdy na něj nezvedla řeč. A Hugo cítí, že jediný velký cit, jehož je schopen, je věrnost té zneuznané, opuštěné věži (věži publikovaného článku a připravované knihy o lásce k Tamíně), že je s to jít za tu věž do boje a že donutí Taminu, aby ji vzala na vědomí a žasla nad její výškou.

"Víš přece, že tam píšu o problému moci. Rozebírám, jak funguje moc. A odvolávám se na to, co se děje u vás. A mluvím o tom bez obalu."

123

“Prosím tě, ty si myslíš opravdu, že v Praze znají tvůj článek?”

Hugo je zraněn její ironií: “Žiješ už dlouho v cizině a zapomnělas, co umí vaše policie. Ten článek měl veliký ohlas. Dostal jsem spoustu dopisů. Vaše policie o mně ví. Ví to.”

Tamina mlčí a je čím dál krásnější. Můj bože, byl by ochoten jet stokrát do Prahy i zpět, jen kdyby vzala alespoň trochu na vědomí vesmír, do něhož ji chce pojmout, vesmír jeho krve a jeho myšlenek! A mění náhle tón hlasu:

“Tamino,” říká smutně, “já vím, že se zlobíš, že nemohu do Prahy. Já jsem si nejdřív taky říkal, že bych mohl počkat s publikováním toho článku, ale pak jsem pochopil, že už nesmím dál mlčet. Rozumíš mi?”

“Ne,” říká Tamina.

Hugo ví, že všechno, co říká, jsou nesmysly, které ho zavedly někam, kam vůbec nechtěl, ale nemůže už couvnout a je z toho zoufalý. Na tváři mu naskákaly červené skvrny a přeskakoval mu hlas: “Ty mi nerozumíš? Nechci, aby to u nás skončilo jako u vás! Když budeme všichni mlčet, stanou se z nás otroci!”

Taminy se v té chvíli zmocnil strašný odpor, vstala ze židle a běžela na záchod a žaludek jí stoupal do hrdla, klekla před mísu, zvracela, tělo se jí svíjelo jak v pláči a viděla před očima pytel, koule, ocas, chlupy toho chlapce a cítila kyselý pach z jeho úst, cítila doteky jeho stehna na svém zadku a proběhlo jí hlavou, že si už neumí vybatvit pohlaví a ochlupení manžela, že tedy paměť hnusu je větší než paměť něhy (ach bože, ano, paměť hnusu je větší než paměť něhy!) a že v její ubohé hlavě nezbude než tenhle chlapec, kterému páchne z úst, a zvracela a svíjela se a zvracela.

Odcházela pak ze záchodu a ústa (ještě plná kyselého pachu) měla pevně zavřená.

Byl v rozpacích. Chtěl ji doprovodit domů, ale on neřekla ani slovo a měla stále pevně zavřená ústa (jak ve snu, když v nich chránila zlatý prsten).

Mluvil na ni, ona neodpovídala a jen zrychlovala kroky a on už pak nevěděl, co říci, šel mlčky ještě chvíli vedl ní a pak už zůstal stát. Ona pokračovala v chůzi a neohlédla se.

Nosila dál kávu a do Čech už nikdy netelefonovala.